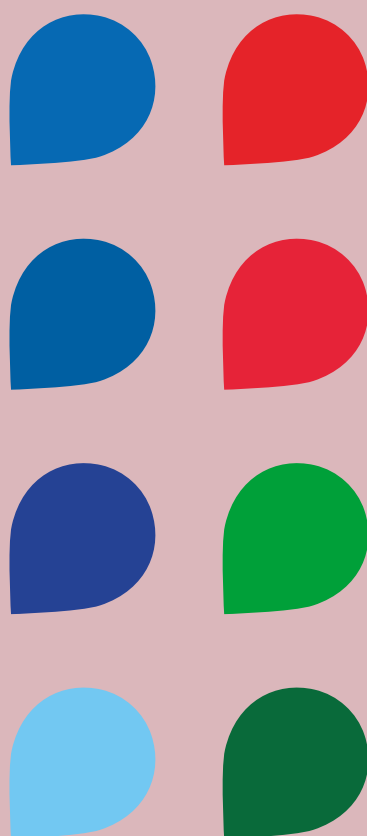

KONSUMENT KOMPASSEN

SÅ TYCKER PARTIerna OM KONSUMENTPOLITIKEN
INFÖR RIKSDAGSVALET 2022

The background of the page is a black and white photograph showing the lower legs and feet of several people walking on a cobblestone street. The people are in silhouette, and their shadows are cast on the ground. The cobblestones are arranged in a grid pattern.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning	3
Prisökningar	4
Konsumentstöd	7
Överskuldsättning	10
Livsmedel	17
Digital inkludering	24
Kontanter	29
Konsumenträtt	32
Hållbara placeringar	35
Kemikalier	38
Resurser till konsumentpolitiken	41
Partiernas egna förslag	44

ALLA VÄLJARE ÄR KONSUMENTER

Dagens konsumenter rör sig på en alltmer komplex, svårgenomtränglig och global marknad med många fällor och många svåra och ibland omöjliga val. En stark konsumentpolitik är en fråga om rättvisa, demokrati, en fungerande marknad och en hållbar utveckling.

Sveriges Konsumenter vill se ett tydligare konsumentperspektiv i politiken.

Vi hoppas denna rapport ska tydliggöra för landets väljare – som alla är konsumenter – hur partierna ställer sig till olika frågor som berör deras vardag.

I den här rapporten har vi sammanställt riksdagspartiernas svar på 16 konsumentpolitiska frågor. De har fått svara JA, DELVIS eller NEJ. De har också haft chansen att skriva en kommentar till varje svar.

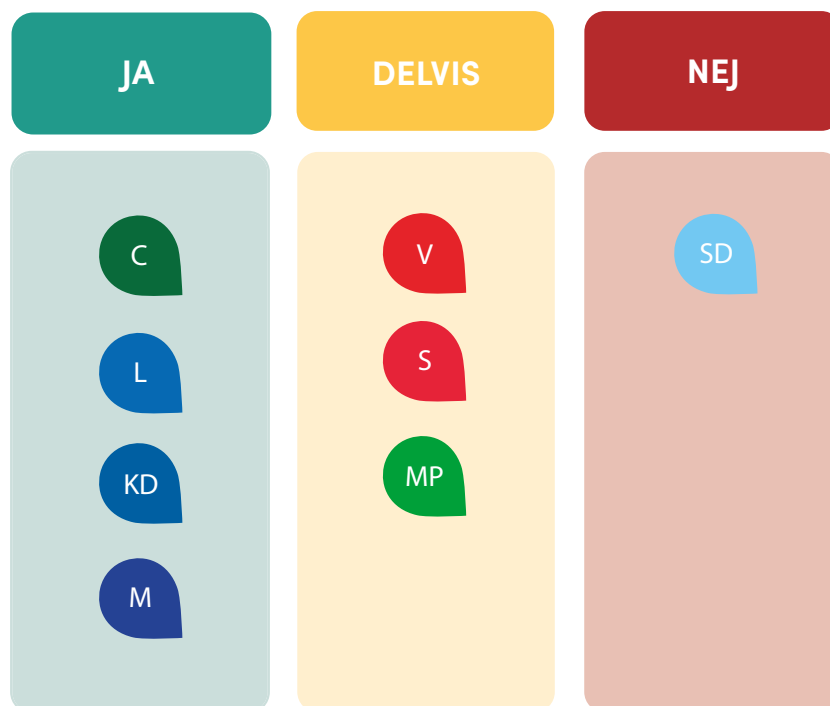
PRISÖKNINGAR

Energipriserna stiger vilket gör maten, boendet och transporterna dyrare. Samtidigt stiger räntan. Osäkerheten och oron ökar och utsatta grupper av konsumenter riskerar att få det extra svårt.

Sveriges Konsumenter vill se politiska krafttag för att minska klyftor mellan grupper av konsumenter och krafttag för att minska klimathotet. På grund av den gröna omställningen och kriget i Ukraina höjs nu priset på energi, drivmedel, boende och livsmedel.

Anser ert parti att utsatta konsumentgrupper ska kompenseras för kostnadsökningar, utöver de kompensationer som redan genomförts t o m mars 2022?

Partiernas svar

Vänsterpartiet vill i första hand stärka de sociala trygghetssystemen och öka den ekonomiska jämlikheten. Genom ökad jämlikhet och trygghet kommer fler klara av oväntade kostnadsökningar. Vi menar vidare att vissa konsumentgrupper som drabbas extra hårt av prisökningar kan behöva kompenseras ytterligare.

Många hushåll pressas av de höga priserna. Den socialdemokratiska regeringen har lagt fram ett stödpaket med bland annat tillfälligt höjt bostadsbidrag till barnfamiljer, sänkt skatt på bensin och diesel samt en drivmedelskompensation. För oss är det viktigaste att vi kan ta fram kompensationer som går att genomföra och kommer hushållen till del snabbt. Det är samtidigt viktigt att komma ihåg att ingen ansvarsfull regering kan lova att kompensera alla för allt.

MP

Miljöpartiet tycker att regeringen bär ett visst ansvar när det gäller att hantera de kostnadsökningar som oväntat uppstått till följd av kriget i Ukraina, speciellt för utsatta grupper. Vi vill och vet att vi kan stötta svenska hushåll utan att göra avkall på våra klimatmål och har därför föreslagit skattesänkningar i landsbygd, utökad elbilsbonus, sänkt matmoms och riktade stöd till pensionärer istället för sänkningar av bränslepriserna. Samtidigt ser vi att vi inte kan fastna i ett läge där regering förväntas kompensera människor för ökade kostnader vartän de uppstår.

C

De senaste åren har vi hamnat i ett exceptionellt läge där både pandemin och därefter kriget i Ukraina gjort att konsumentpriserna rusat på ett sätt som är långt utöver det normala. Vi driver därför på för sänkt skatt på inblandat biodrivmedel och sänkt skatt på el för att sänka kostnaderna för konsumenterna. Samtidigt behövs långsiktiga reformer för att undvika höga elfakturor och drivmedelsräkningar i framtiden. Centerpartiet har därför lagt fram skarpa förslag för att stödja människors energieffektivisering.

L

Kriget i Ukraina har skapat en prischock för många hushåll. Vi har föreslagit ett utökat reseavdrag, så att den som har långt till jobbet får lägre kostnader. Vi har även som enda parti föreslagit en permanent sänkning av elskatten.

SD

Vi ska inte betala ut fler bidrag utan istället sänka skattetrycket på ex. drivmedel samt hitta mer långsiktiga lösningar för ökad självförsörjning när det gäller ex. energi och livsmedel.

KD

De stora prisökningarna på el, diesel och insatsvaror slår hårt mot konsumenterna. Barnfamiljer, pensionärer och människor på landsbygden som inte kan välja bort bilen har drabbats särskilt hårt. Samtidigt går många företagare och lantbrukare på knäna. Vi vill se en tillfällig slopad energiskatt för drivmedel i tre månader, varaktigt sänkt reduktionsplikt och dieselskattebefrielse för jord- och skogsbruk. Sammanlagt innebär det ett sänkt dieselpriis med över 9 kr och sänkt bensinpris med 5 kr.

Vi behöver också sänka de höga elpriserna. Vi vill införa en stötdämpare för energiskatten på el så att den sänks med 10 öre per kwh så länge elpriserna överstiger snittet för föregående 24 månader. När priserna faller tillbaka under denna nivå kan skatten återgå till ordinarie nivå. På detta sätt dämpas effekten av tillfälliga pristopp, och visar sig prisökningarna vara långvariga får hushållen mer tid att förbereda sig. Staten bör också återbetala de orimliga flaskhalsintäkterna till hushållen. Det kan göras genom att sänka eller slopa effektavgiften för stamnätet, förutsatt att planerade investeringar och vissa kostnader täcks, vilket de nu gör med råge.

M

Moderaterna har drivit igenom en kraftig prissänkning på drivmedel, där den exakta utformningen just nu håller på att arbetas fram.

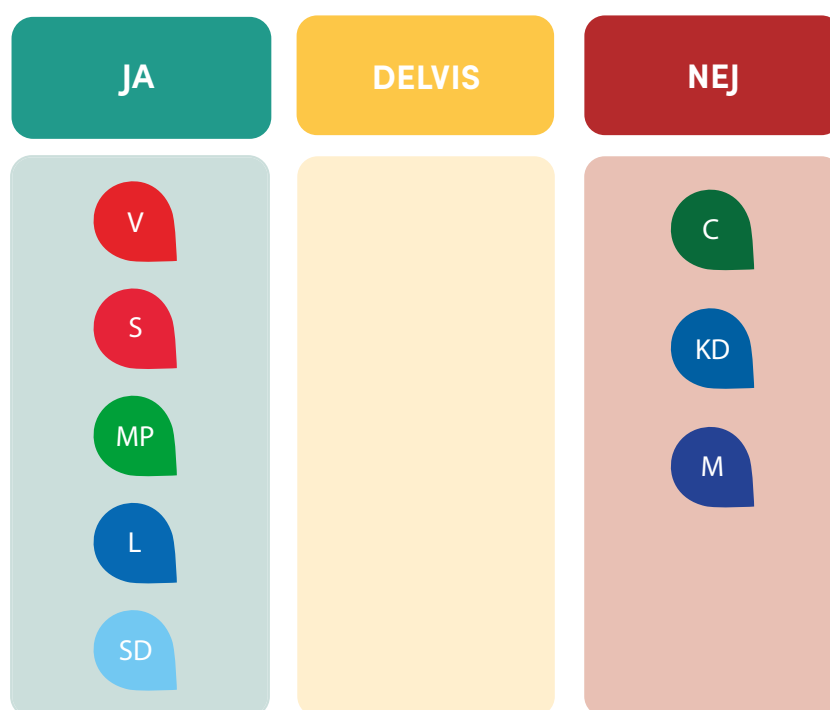
KONSUMENTSTÖD

Det blir svårare att vara konsument. Komplicerade produkter, obegripliga avtal och oseriösa aktörer. Därför behövs en kunnig och tillgänglig kommunal konsumentvägledning. Tyvärr är det fler och fler kommuner som lägger ner eller kraftigt minskar tillgången till lokal konsumentvägledning.

Den kommunala konsumentvägledningen, som stöttar konsumenter och kan spara både stora pengar och besvär för den enskilde har dragits ner under många år. Sveriges Konsumenter menar att möjligheten att få hjälp inför ett köp eller när du blivit lurad är en rättvisefråga och att den kommunala konsumentvägledningen behöver stärkas genom statliga insatser.

Anser ert parti att staten ska gå in med betydande resurser för att stärka konsumentvägledningen i kommunerna?

Partiernas svar

Vänsterpartiet avsätter årligen pengar i sin budgetmotion till utökad kommunal konsumentvägledning. Vänsterpartiet vill även lagstifta om en skyldighet för landets kommuner att tillhandahålla en god konsumentvägledning så att Sveriges konsumenter kan garanteras ett likvärdigt konsumentstöd över hela landet. Det är inte rimligt att möjligheten till god konsumentvägledning ska vara beroende av var i landet en bor.

Konsumentvägledningen gör ett viktigt arbete med att hjälpa konsumenter och samtidigt förebygga överskuldssättning. Verksamheten utgör också en viktig parhäst tillsammans med Budget- och skuldrådgivningen (BUS). Vi vill vända den negativa trenden eftersom även vi tror att samhället och individer tjänar på att ha tillgång till konsumentvägledningen. Inte minst utsatta konsumenter behöver denna typ av vägledning. Exakt hur detta ska ordnas ex. i samverkan med BUS, genom att flytta pengarna från klimatrådgivningen och baka ihop verksamheterna, genom samarbeten mellan flertalet

kommuner som i Gävle etc. är dock svårt att säga. Men trenden behöver brytas och vi är beredda att lägga resurser på detta.

MP

Vi vill att konsumentvägledningen ska göras obligatorisk, då är det viktigt att staten går in med resurser för att stärka konsumentvägledningen.

C

Vi tycker att kommunernas uppdrag att tillhandahålla lokal konsumentvägledning fyller en viktig funktion. Centerpartiet anser att konsumentpolitikens yttersta mål ska vara att konsumenten ska ha makt och möjlighet att göra aktiva val. Eftersom kommunal konsumentvägledning minskar så vill vi att man ser över hur kommuner, Konsumentverket och Allmänna reklamationsnämnden kan samverka och bidra till en lokal konsumentvägledning.

L

Alla kommuner behöver ha goda möjligheter att ge konsumentvägledning. Viktigast av allt är att det går till utsatta grupper, såsom funktionshindrade.

SD

Vi vill uppmana kommuner att alla medborgare ska kunna ta del av lokal vägledning.

M

Moderaterna har inga förslag som syftar till att öka de kommunala konsumentvägledarnas resurser på ett betydande sätt. De senaste åren har det däremot skett en stor strukturell förändring av deras arbete på många håll som har varit positiv. Vi ser att de kommunala konsumentvägledarna fyller en mycket viktig funktion i det förebyggande arbetet och för konsumentkunskapen i stort. Moderaterna arbetar därför aktivt för detta i riksdagen och lyckades tidigare i år samla majoritet för att rikta en skarp uppmaning till regeringen om att skynda på arbetet med att stärka och utveckla den kommunala konsumentvägledningen. Det finns ett värde i att ha konsumenthjälp på nationell nivå, men det är endast lokala aktörer som har detaljkunskap om lokala problem.

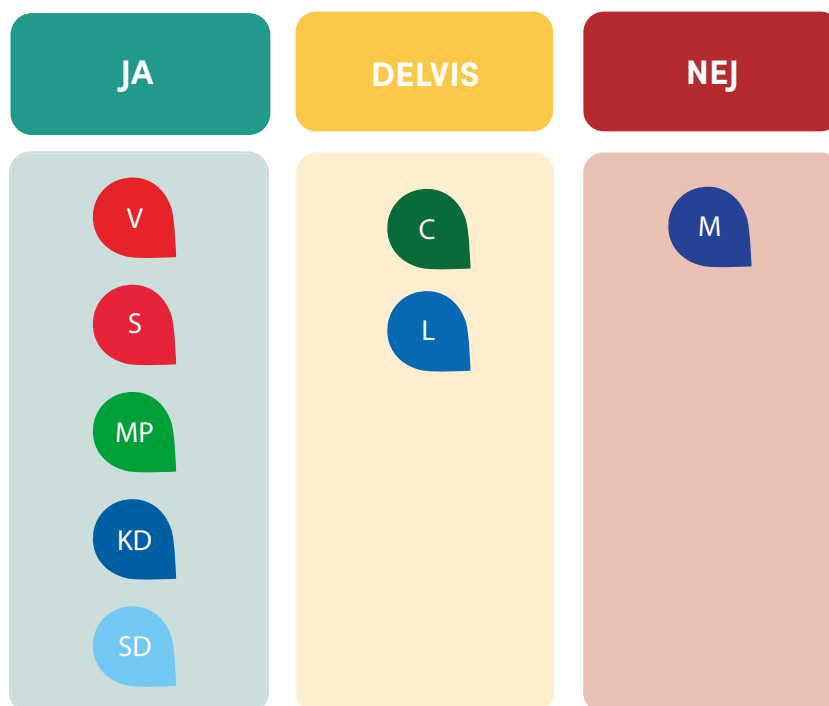
ÖVERSKULDSÄTTNING

Överskuldssättningen är fortsatt hög, vilket är ett stort samhällsproblem. Uppskjutna betalningar har blivit en norm som marknadsförs hårt, som leder till en osund finansbransch och en ohållbar konsumtion både socialt och miljömässigt.

Sveriges Konsumenter vill se kraftfull lagstiftning för att minska riskerna för att unga och andra utsatta grupper hamnar i skuldfällan och riskerar t e x vräkning. Det innebär bland annat skärpt kreditprövning och sanktioner vid bristande prövning, kostnadstak för fler krediter och striktare regler för marknadsföring av lån.

Vill ert parti se skärpt kreditprövning och sanktioner vid bristande prövning?

Partiernas svar

För att skapa incitament för långivarna att göra ordentliga kreditprövningar, och därmed minska riskerna för överskuldssättning och de kostnader som individer och samhälle drabbas av i en sådan situation, behöver de bolag som inte gör erforderliga prövningar tvingas att ta ett större ekonomiskt ansvar när skulderna hamnar hos Kronofogden. Vänsterpartiet vill därför att långgivaren ska stå för en större kostnad vid verkställighet hos Kronofogden om inte tillräcklig kreditprövning har genomförts och säkerhet inte krävs för lånet.

Vi har en relativt skarp lagstiftning men den efterlevs inte alltid och det finns behov av mer noggranna kreditprövningar i flera fall. Exakt hur vi ska öka efterlevnaden och få till bättre kreditprövningar är en fråga vi jobbar med. Det behöver inte nödvändigtvis innebära regelförändringar, utan till exempel skulle ett nationellt skuldregister kunna öka möjligheterna att ställa högre krav på kreditgivarna.

MP

Miljöpartiet anser att problemet med överskuldssättning måste tacklas från flera håll - begränsningar i marknadsföring och utlåning, men också stärkta rättigheter till personer som redan är skuldsatta. Kraven på kreditprövning behöver skärpas så att ett större ansvar ligger på kreditgivaren. Kreditgivaren ska kunna hållas ansvarig för att ordentlig kreditprövning inte genomförts. Vi vill göra det omöjligt att ta snabbblån vissa tider på dygnet.

C

Sverige har redan en omfattande kreditprövning och Centerpartiet ser positivt på det arbete med att minska överskuldssättningen som Alliansen påbörjade. Om fler åtgärder behövs är det i första hand regleringar kring kreditgivning som bör ses över och vi vill utreda möjligheten till ett centralt skuldregister. Dessutom ser vi gärna en bredare verktygslåda för att minska hushållens skuldssättning, bland annat har vi föreslagit en nationell spår tjänst likt den för spel som konsumenter kan använda för att inte ta nya krediter.

L

Liberalerna anser att oseriösa kreditgivares möjligheter att vända sig till Kronofogden kraftigt måste begränsas. Den statliga tvångsmakt som ligger i Kronofogdens myndighetsutövning ska inte missbrukas av oseriösa aktörer. En möjlighet skulle kunna vara att den kreditgivare som ansöker om betalningsföreläggande på grund av obetalda krediter får utökat ansvar att även lämna in dokumentation över den kreditprövning som gjorts. Om Kronofogden finner att kreditprövningen inte följer god kreditgivningssed ska i så fall Kronofogden inte medverka till att driva in skulden.

SD

Vi vill skärpa kreditprövningen. Kompletta skuldregister. Allmänna råden kring konsumentkrediter ska bli tvingande.

KD

Idag kan vi se att kreditgivare inte alltid kan eller vill göra tillräckligt bra bedömningar av konsumentens ekonomi innan de beviljar ett lån, särskilt vid snabbblån. Det finns en skyldighet för kreditgivare att göra en kreditprövning men det saknas ofta en helhetsbild, vilket gör att kreditprövningar förvisso görs men de blir bristfälliga. Det beror på att det inte finns något tvång för samtliga kreditgivare att rapportera in sin utlåning till kreditupplysningsföretagen. KD vill därför införa ett nationellt skuldregister. Det skulle göra det möjligt, och tvingande, för kreditgivare att skaffa sig en helhetsbild av konsumentens ekonomi. Vi vill också införa ett förbud mot utbetalning av krediter nattetid och se en sänkning av den högst tillåtna räntan (räntetaket). Vi vill även införa en möjlighet där en person helt, på eget initiativ, kan stoppa sig själv från att ta ett kreditlån i likhet med Spelinspektionens "Spelpaus".

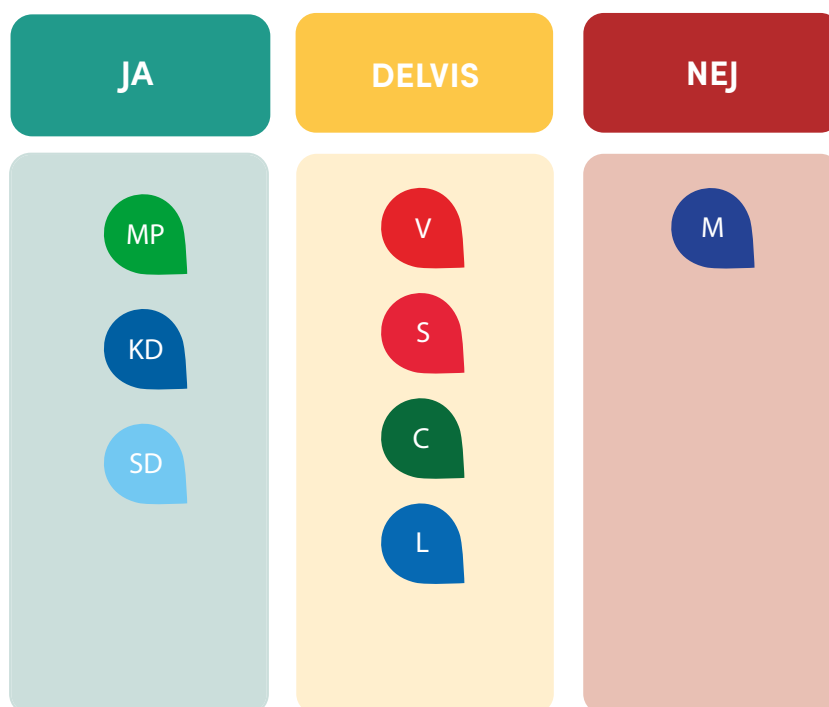
M

Vi har inga sådana förslag i dagsläget.

Sveriges Konsumenter vill se kraftfull lagstiftning för att minska riskerna för att unga och andra utsatta grupper hamnar i skuldfällan och riskerar t e x vräkning. Det innebär bland annat skärpt kreditprövning och sanktioner vid bristande prövning, kostnadstak för fler krediter och striktare regler för marknadsföring av lån.

Ställer ni er bakom kostnadstak för fler krediter än idag (inklusive räntetak)?

Partiernas svar

Vänsterpartiet anser att sms-lån och andra snabblån bör förbjudas.

Det nuvarande ränte- och kostnadstaket infördes av en socialdemokratiskt ledd regering. Det skulle kunna vara rimligt att bredda till fler krediter jämfört med vad som gäller idag. Men det är inte säkert att ett ränte- och kostnadstak kommer att leda till att priset på krediter generellt blir lägre. De dyraste krediterna försvinner, men samtidigt har vi sett tendenser till att ett tak tyvärr kan fungera normerande, att vissa aktörer höjer kostnaden till taket.

Den aggressiva kreditgivning som vissa företag ägnar sig åt skapar mycket problem för individer, varav vissa blir skuldsatta för livet. Vi står bakom kostnadstak för krediter och anser att dessa ska sänkas.

C

Centerpartiet vill se en skatteöversyn som bland annat leder till en bättre fungerande bostadsmarknad, då kan regler för räntor och krediter också behövas ses över som en del i helheten.

L

På senare år ser vi att Kronofogden behöver driva in mer och mer pengar. Unga tar fler konsumtionslån, alltså lån som inte genererar något långsiktigt värde. Att man lånar till en bostad eller studielån till en utbildning ser vi som positivt. Att man lånar till en utlandsresa från ett oseriöst kreditgivningsbolag är något som ska stävjas.

SD

Vi vill sänka gränsen för högkostnadskredit. Delbetalning på faktura ska omfattas. Beloppsgräns på högkostnadskredit en person kan ha. Vi vill sänka räntetaket.

KD

Vi vill se en sänkning av den högsta tillåtna räntan. Idag ligger räntetaket på 40 procent, men vi ser att taket behöver sänkas ytterligare. Vi bör följa våra grannländers exempel. I Finland har man ett räntetak på 20 procent.

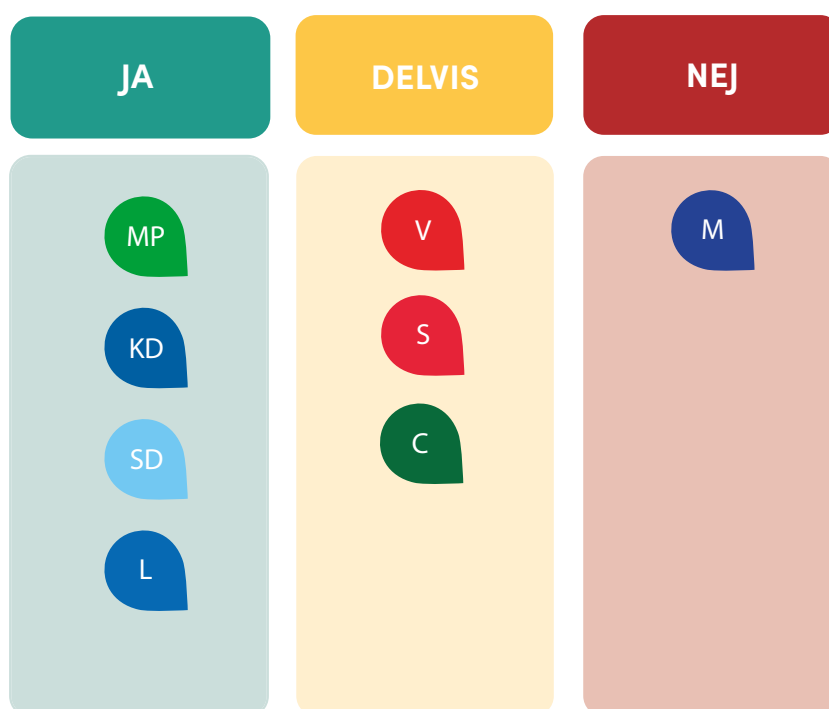
M

Vi har inga sådana förslag i dagsläget.

Sveriges Konsumenter vill se kraftfull lagstiftning för att minska riskerna för att unga och andra utsatta grupper hamnar i skuldfällan och riskerar t e x vräkning. Det innebär bland annat skärpt kreditprövning och sanktioner vid bristande prövning, kostnadstak för fler krediter och striktare regler för marknadsföring av lån.

Ställer ni er bakom striktare regler för marknadsföring av lån?

Partiernas svar

Vänsterpartiet vill framför allt att regelverket kring snabblån skärps vilket gör tjänsterna mindre attraktiva att erbjuda för oseriösa aktörer.

Det är viktigt med strikta regler gällande marknadsföring av lån. Vi har redan idag krav på måttfullhet. Vi utesluter inte att det kan behövas striktare regler, men i ett första steg behöver vi se till att de regler som redan finns på plats idag efterlevs till fullo.

För att minska och förebygga överskuldssättning anser vi att det behövs begränsningar i marknadsföring och utlåning.

Vi anser att marknadsföring av krediter bör vara måttfull och inte uppmana till överbelåning. Vi vill att företagen tar större ansvar för att självreglera sig, om man inte klarar det är vi öppna för striktare regler.

Snabblån är ett särskilt stort problem i samband med nätcasinon, vars reklam dominerar reklamflödet i många medier. Möjligheten att erbjuda spel på kredit eller faktura behöver begränsas ytterligare.

Vi vill att det ska råda särskild måttfullhet. 90% av svenskarna är negativt inställda till reklam för konsumtionslån.

KD vill se ett tydligare och striktare regelverk för vad som anses måttfullt i marknadsföring av konsumtionslån. Det behöver också införas en möjlighet för personer att själva skydda sig mot aggressiv marknadsföring från oseriösa låneföretag, liknande ett NIX-register som förhindrar låneföretag att ta kontakt. Idag behöver man ofta meddela varje enskilt låneföretag om att man inte vill bli kontaktad. Vi vill även att det utreds hur uppsökande direktreklam – via exempelvis sms, email och samtal – kan förbjudas, eller åtminstone begränsas.

Vi har inga sådana förslag i dagsläget.

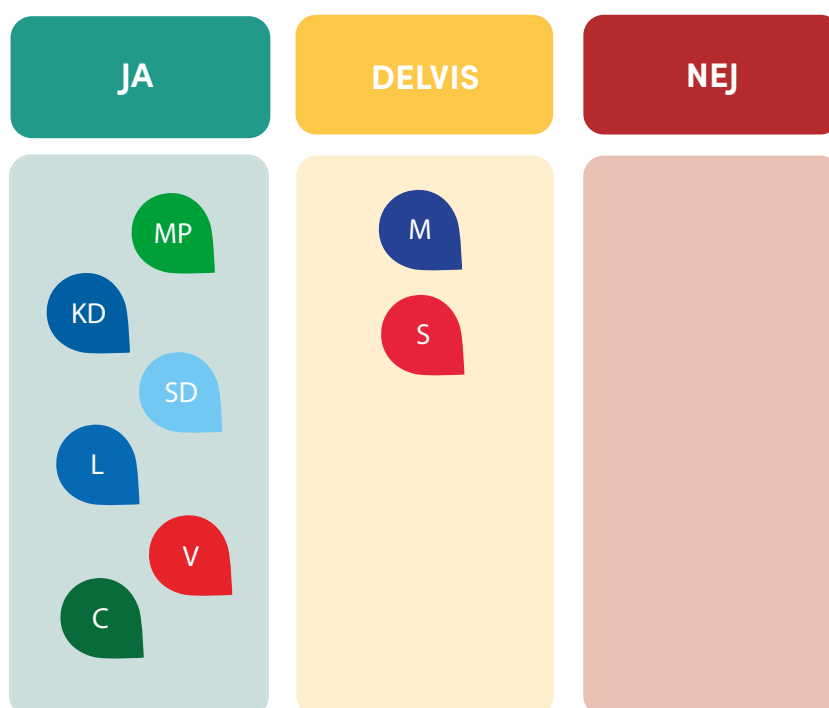
LIVSMEDEL

Maten är en central del av varje människas liv och att kunna välja god, nyttig och hållbar mat är en rättighet för alla. Men dagens produktion och konsumtion av livsmedel påverkar miljö, klimat och biologisk mångfald negativt.

Sveriges Konsumenter anser att det måste till effektiva politiska styrmedelspaket för att styra över till en hållbar konsumtion och produktion, alltså en kombination av kunskapshöjande, rättsliga och ekonomiska styrmedel (ändrade stöd, skatter och subventioner).

Ställer ni er bakom kunskapshöjande styrmedel (information, märkning m m)?

Partiernas svar

Det är politikens, och inte individens, ansvar att skapa möjligheter för människor att välja enkla och billiga klimatsmarta alternativ. Det är samhället och politikens ansvar att se till att alternativen finns. Där inte teknikskiften räcker för att minska utsläppen måste konsumtionen genom styrmedel bort från det ohållbara och alla ges förutsättningar att leva mer hållbart.

Livsmedel ska också vara korrekt märkta, så att alla konsumenter kan göra informerade val. Vi anser att det sannolikt finns många fler åtgärder att vidta på det området, utan att skapa märkningar och system som inte uppfyller sitt ändamål. Här pågår också mycket arbete på EU-nivå. Det är viktigt att många länder går i samma takt, så att konkurrensvillkoren blir så jämlika som möjligt. Pålitlig och lättillgänglig information i såväl butiken som på restaurangen är en förutsättning för konsumenter att kunna göra medvetna och hållbara val.

MP

Ja. MP vill exempelvis satsa mera på myndigheters och andra aktörers arbete mot matsvinn. Olika ekologiska och kretsloppsorienterade jordbruksmetoder har många fördelar för klimatet och miljön, och Sverige har ett mål om att sådana brukningsmetoder ska öka, i linje med rekommendationer från bl.a. FN:s klimatpanel och EU:s olika strategier för grön omställning. Här ser vi ett behov av mer informationsspridning, bl.a. till konsumenterna.

C

För Centerpartiet är det viktigt att konsumenten kan göra informerade val. Vi vill bland annat att det ska bli obligatoriskt med ursprungsmärkning av alla produkter som har kött som huvudingrediens, dessutom vill vi ursprungsmärka mejeriprodukter. Vi är också positiva till mer frivillig märkning som Fairtrade och Svenskt Sigill, som informerar om hur maten är producerad.

L

Mer kunskap är aldrig fel. Konsumenterna ska kunna göra informerade val – och informationen ska vara lättillgänglig.

SD

Vi vill upplysa konsumenterna om att välja svenska varor.

KD

Ursprungsmärkning på kött- och animalieprodukter saknas ofta på färdigmat och restauranger, vilket gör det svårt för alla som vill veta var maten kommer från. Det är viktigt att konsumenterna är informerade om ursprunget på maten de äter, liksom olika livsmedels påverkan på klimat och hälsa. Som enskilda kan vi göra medvetna val av exempelvis livsmedel och andra varor.

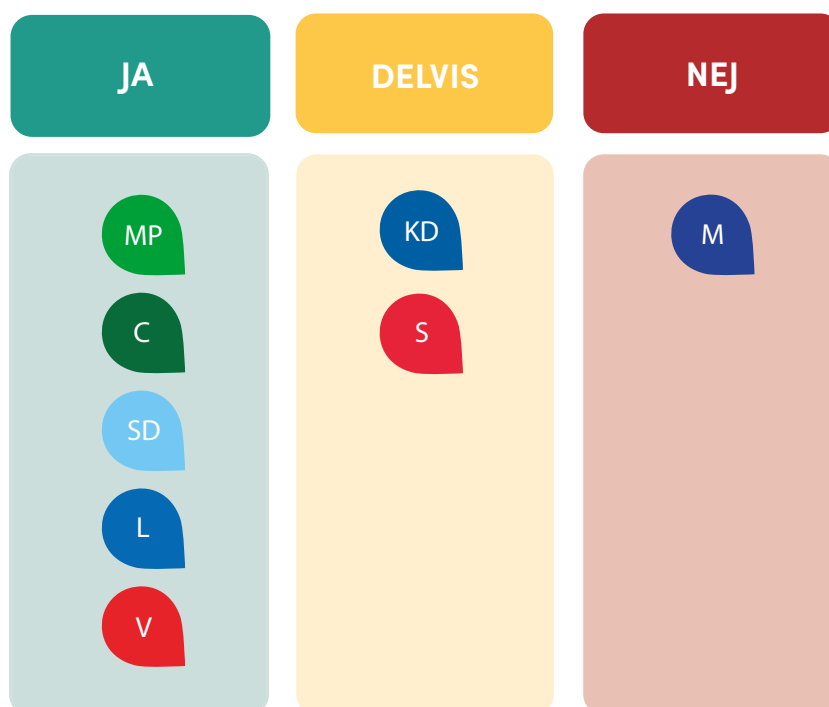
M

Moderaterna anser att konsumenterna ska ha rätt till att veta produktens ursprungsland. Genom att ge konsumenterna tillgång till informationen som näringsidkaren besitter har den större möjligheter att göra upplysta val. Därför behöver lagstiftningen klargöra att konsumenterna ska få tillgång till mer information än vad som är tillgängligt i dagsläget. Moderaterna anser att även på restaurang ska det vara krav på att information om ursprungsland uppges för köttvaror. Svensk köttproduktion håller hög klass, men tyvärr finns det länder både i och utanför EU där kvaliteten är lägre. Därför anser vi att det är rimligt att personer i Sverige ska få information om vad köttet har för ursprungsland.

Sveriges Konsumenter anser att det måste till effektiva politiska styrmedelspaket för att styra över till en hållbar konsumtion och produktion, alltså en kombination av kunskapshöjande, rättsliga och ekonomiska styrmedel (ändrade stöd, skatter och subventioner).

Ställer ni er bakom rättsliga styrmedel (förbud, tillstånd m m) ?

Partiernas svar

Ekonomiska styrmedel bör aldrig ersätta förbud när så krävs för hälsa och miljö. Vi har föreslagit fler nationella åtgärder, som t.ex. förbud, för att få bort hormonstörande ämnen.

Se tidigare fråga.

Ja, det behövs bl.a. för att åstadkomma en tydlig miljöstyrning och jämna konkurrensvillkor mellan olika producenter. Det ska inte vara en konkurrensfördel att ta sämre hänsyn till djurens välfärd, överanvända antibiotika eller att sprida gifter i mark och dricksvatten. Fler konsumenter ska ha råd att välja mat som exempelvis producerats giftfritt och av djur som fått gå ute och beta, picka eller böka.

Centerpartiet är generellt sett restriktiv med rättsliga styrmedel men vi ser att det ibland kan vara motiverat med hänsyn till miljö och konsument. Ett typexempel är reduktionsplikten där Centerpartiet sedan länge har förespråkat ett system som tvingar de som säljer drivmedel att årligen minska utsläppen med en viss procentsats genom inblandning av biodrivmedel. Vi har också föreslagit motsvarande regler för plast.

För vissa varor behövs direkta förbud. Exempelvis vissa industrimaskiner med höga savelutsläpp och vissa miljögifter vars nytta är för låg sett till skadan de orsakar.

Vi verkar för att Sverige ska förbjuda import för produkter som inte ställer upp på de krav vi ställer på djurhållning.

Vi vill se lagkrav på ursprungsmärkning av kött- och animalieprodukter i färdigmat, på restauranger, i livsmedelsbutiker och i matsalar inom vård, omsorg och skola.

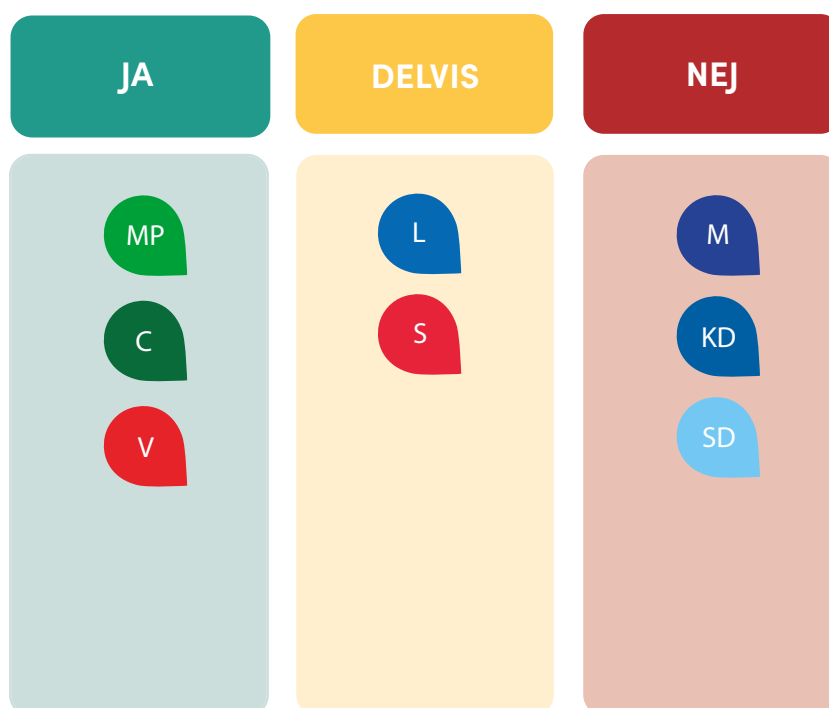

Vi har inga sådana förslag i dagsläget.

Sveriges Konsumenter anser att det måste till effektiva politiska styrmedelspaket för att styra över till en hållbar konsumtion och produktion, alltså en kombination av kunskapshöjande, rättsliga och ekonomiska styrmedel (ändrade stöd, skatter och subventioner).

Ställer ni er bakom ekonomiska styrmedel (ändrade stöd, skatter och subventioner)?

Partiernas svar

Det behövs fler ekonomiska styrmedel för en hållbar konsumtion och produktion.

Enligt rapporter från Jordbruksverket och Ingenjörsvetenskapsakademien är klimateffektiviteten i svensk livsmedelsproduktion hög i ett internationellt perspektiv. Socialdemokraternas målsättning är att på sikt ta bort styrmedel som inte främjar en grön omställning. Regeringen har tillsatt en utredning för ett fossiloberoende jordbruk som tittar på åtgärder för hur vi kan stötta jordbruket utan att låsa fast stödet i konsumtion av fossila bränslen.

Ja. Vi vill se betydligt mer skattepolitik som styr mot hållbarhet och bort från klimatutsläpputsläpp, kemikalier och annat som vi inte vill ha i våra produkter. Exempelvis förespråkar MP en skatt på kött som producerats med stora mängder antibiotika, men vi vill främja ekologiskt kött och naturbeteskött som bidrar till en rik mångfald

av djur och växter i kulturlandskapet. Jordbruket måste bli fossilfritt och vi vill fasa ut de statliga stöden till fossil diesel till lantbruket och ersätta dem med andra typer av stöd och ett allmänt jordbruksavdrag.

Centerpartiet vill se styrmedel som uppmuntrar klimatsmarta investeringar. Vi står bakom många av de styrmedel som finns och vill se en breddning. Vi vill exempelvis bredda det gröna avdraget till att inkludera energieffektivisering, solvärme och smarta hem-lösningar. Vi vill också ge förbättrade avdragsmöjligheter för företag som investerar energismart eller klimatkompenserar. Vi behöver också utöka satsningarna på förnybara drivmedel och laddstolpar.

Vår princip är att förorenaren betalar. Den som smutsar ner naturen eller släpper ut växthusgaser i atmosfären ska också betala för skadan. Vice versa ska också den som exempelvis fångar in koldioxid kunna få stöd.

Inte ökat stöd till svenska producenter utan mer krav på utländska producenter.

Nej. Vi vill hellre se en ökad medvetenhet hos konsumenterna som gör att fler väljer att handla mer hälsosam mat.

Vi har inga sådana förslag i dagsläget.

DIGITAL INKLUDERING

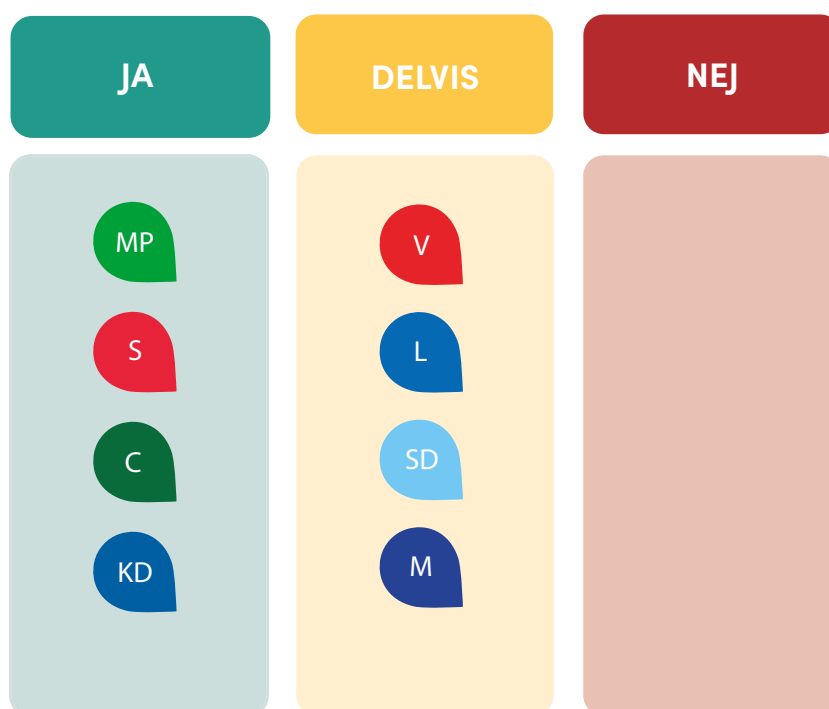
Den alltmer digitaliserade vardagen skapar nya möjligheter och förenklar livet för många, men vissa stängs ute och ser sina liv begränsas i takt med att icke-digitala alternativ försvinner.

Sveriges Konsumenter vill se en ökad inkludering genom politiska beslut så att alla grupper av konsumenter har möjlighet att ta del viktiga tjänster som betalningar, handel, resor, med mera. Det handlar om krav på tillgänglighet för alla och om alternativ för dem som inte kan betala med appar och andra digitala hjälpmedel.

Ställer ni er bakom dessa krav?

Partiernas svar

Vi anser att viktiga tjänster ska vara utformade på ett sätt som gör att mindre vana användare och konsumenter oavsett funktionsvariation ska kunna använda dem. Vi är dock inte säkra på att lagstiftning är bästa sättet att åstadkomma detta utan vill i första hand se över andra möjliga lösningar att angripa de brister på området som finns.

Det blir allt vanligare att använda digitala verktyg och betalningslösningar i vardagen. Samtidigt har många i samhället fortfarande ett behov av att använda till exempel kontanter. Övergången till ett samhälle med allt fler digitala lösningar måste ske på ett sätt så att ingen lämnas efter. Samtidigt måste vi se till att de digitala lösningarna är säkra att använda för alla och vidta ytterligare åtgärder för att minska bedrägerier.

MP

Digitaliseringen kan underlätta i många sammanhang, men en förutsättning för att det ska underlätta är att en har möjlighet att ta del av digitaliseringens fördelar. Det har inte alla, det kan vara svårt både att hantera telefoner och datorer och att veta vart en kan vända sig när det är problematiskt. Det blir ett särskilt stort problem om samhället övergår till att enbart använda sig av digitala lösningar. De som då inte kan hantera tekniken hänger inte med och blir uteslutna både från utvecklingen och moderniseringen av respektive tjänst.

C

Den största digitala inkluderingen är att säkerställa tillgången till bredband i hela landet. Centerpartiet har argumenterat för en kraftigt ökad utbyggningstakt av bredbandsnätet och vi har bland annat drivit på för att staten investerar 3,4 miljarder kronor för detta ändamål över en treårsperiod. Centerpartiet har dessutom varit drivande för att Myndigheten för digital förvaltning (DIGG:s) arbete med Mina ombud ska stärkas samt att ett centralt ställföreträdarregister ska etableras. Idag utesluts personer med ombud från att ha tex BankID och förvägras därmed i praktiken tillgång till digitaliseringens möjligheter. Det är inte acceptabelt och att ändra det är en viktig konsument- och rättighetsfråga.

L

Alla konsumenter ska ha rätt att göra välinformerade val. Därför har kommunernas konsumentvägledning en viktig roll i att tillgängliggöra varor för alla, även de med funktionsnedsättningar eller andra hinder.

SD

Se svaret på frågan om kontanter.

KD

Vi vill se en ökad digital inkludering. Konsumenträtten är en skyddslagstiftning och särskilda skyddsvärda grupper såsom äldre ska inte stängas ute från det skydd som den är till för att garantera.

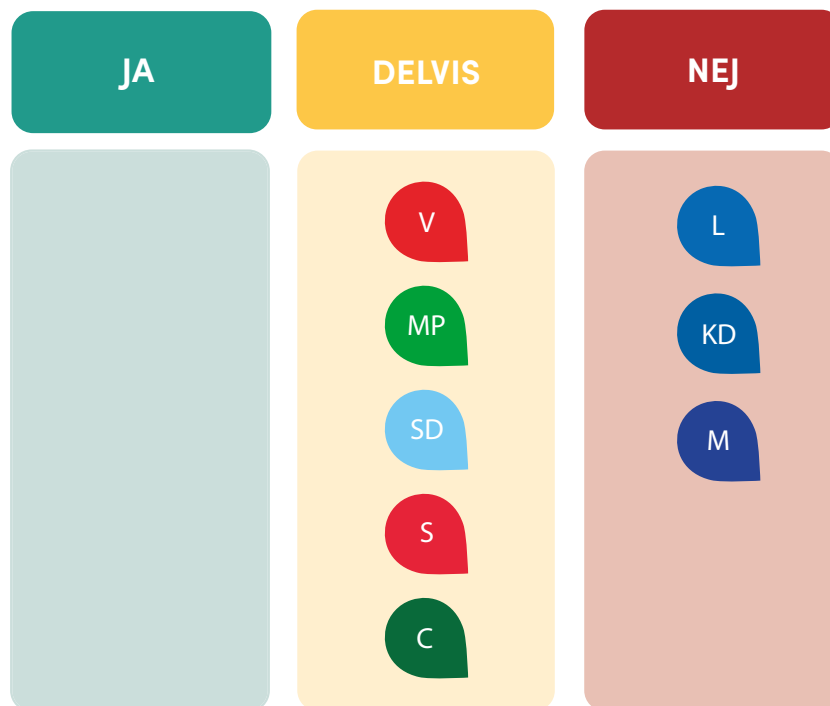
M

Det är viktigt med tillgänglighet men samtidigt måste det stå i proportion till behovet och kostnaden för att möjliggöra det.

Sveriges Konsumenter vill se en ökad inkludering genom politiska beslut så att alla grupper av konsumenter har möjlighet att ta del viktiga tjänster som betalningar, handel, resor, med mera. Det handlar om krav på tillgänglighet för alla och om alternativ för dem som inte kan betala med appar och andra digitala hjälpmedel.

Vill ert parti se ett alternativ till Bank-id med staten som utgivare och garant för att det är möjligt att använda för alla?

Partiernas svar

För Vänsterpartiet är det viktigt att E-legitimation är tillgängligt för alla. Eftersom regelverket för Bank-ID styrs av de banker som tillhandahåller tjänsten och de bestämmer själva vilka som kan få tillgång till tjänsten, behöver staten ta ett större ansvar för att det finns alternativ för de som inte kan använda bank-id. Vänsterpartiet har ingen bestämd uppfattning om på vilket sätt eller i vilken form e-legitimation ska tillhandahållas för alla.

Vi ser ett behov av ökad statlig inblandning och kontroll av central digital infrastruktur. Men exakt hur det ska se ut får vi återkomma till.

Vi anser att det är angeläget att regeringen analyserar och går vidare med Digitaliseringsrådets förslag för att nå ökad digital jämlikhet. Det är väldigt viktigt att de digitala lösningar som finns ska vara användbara för alla.

Vi är positiva till att staten utfärdar ett digitalt ID. För oss är det viktigast att offentliga tjänster ska vara tillgängliga för alla – oavsett om det är via ett statligt utfärdat ID eller genom att det finns privata alternativ tillgängliga. En möjlighet är till exempel att staten utfärdar ett godkännande som sedan kan användas av certifierade ID-tjänster för att garantera en säker identifiering. Det behöver också finnas flera ID-tjänster så tillgången till viktiga digitala tjänster garanteras även om en ID-tjänst tillfälligt ligger nere.

Att använda Bank-ID har blivit grundläggande för att vara en del i det digitala samhället. Samhället ska bistå de grupper som av olika anledningar har svårt att använda appen.

Partiet är representerat i en referensgrupp som heter ”Statens roll på betalningsmarknaden”. Där kommer många av dessa frågeställningar att behandlas.

Nej, vi har inget sådant förslag. Bank-id fungerar tillfredsställande och därför ser vi i dagsläget ingen anledning till att förstatliga det eller utforma ett statligt alternativ.

Vi har inga sådana förslag i dagsläget.

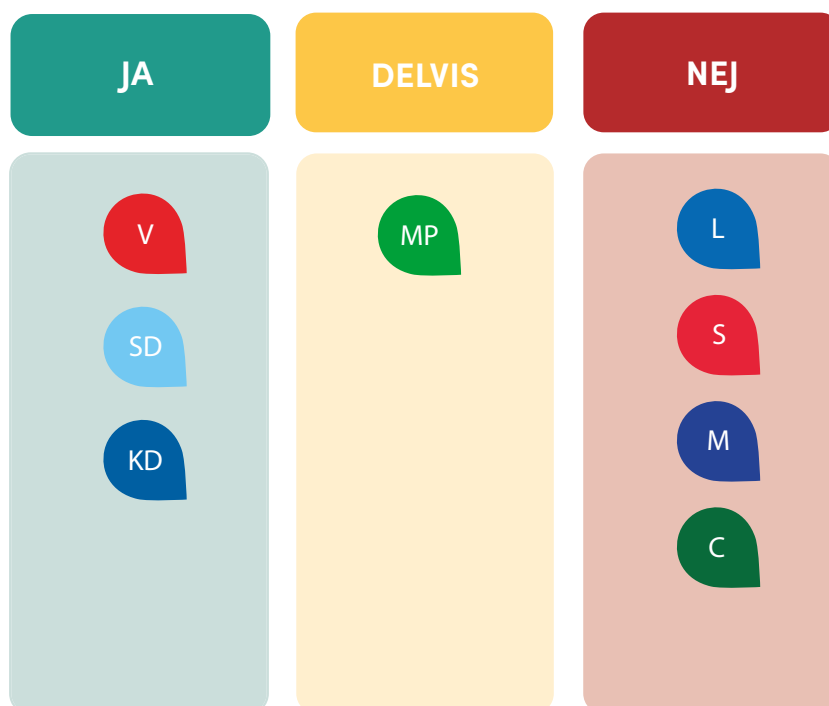
KONTANTER

Utfasningen av kontanter är i dagens samhälle ett faktum. Allt fler svenska butiker, restauranger och serviceinrättningar accepterar bara kort eller swish-betalningar. Digitala betalningsmedel är här för att stanna, men kontanterna behövs också.

Kontanter är det enda icke-kommersiella, analoga betalningsmedlet, men fñas idag ut i snabb takt.

Anser ert parti att handel, restauranger etc genom lag ska vara skyldiga att ta emot kontanter som betalningsmedel (med vissa undantag)?

Partiernas svar

Det finns grupper i samhället som har svårt för digitala betalningsmedel

Det finns många fördelar med digitala betalningsalternativ, till exempel har antalet brott relaterade till kontanthantering fallit kraftigt de senaste åren. Men övergången till ett samhälle med allt mindre kontanter måste ske på ett sätt så att ingen lämnas efter. Utgångspunkten bör vara att bankerna och näringslivet tar sitt ansvar för detta, men om det inte fungerar är ytterligare lagstiftning inte utesluten. Den 1 januari 2021 trädde ett nytt regelverk i kraft som innebär att större kreditinstitut blir skyldiga att tillhandahålla platser för kontantuttag och dagskassainsättning i betryggande utsträckning i hela landet. Vi ser dock inte att ett lagstadgat krav på kontanthantering för en bredare grupp aktörer är rätt väg att gå.

Att alla kan använda betalningsmedel är en viktig rättighetsfråga. Vi vill se en politik som tillgodoser detta behov. För att göra det kan skyldigheten att hantera

kontanter behöva regleras, men det finns också andra lösningar, såsom riksbankens e-krona att ta i beaktande.

Centerpartiet anser att det är väldigt viktigt att kontanthantering i landet fungerar, inte minst i de delar där bredband och internetuppkoppling inte är den bästa. Därför driver vi på för att staten och Riksbanken bör ta ett större ansvar i denna fråga. Däremot vill vi inte lagstifta om att enskilda näringsidkare måste ta emot kontanter då det kan innebära stora svårigheter. Det gäller inte minst de minsta företagen där ett sådant krav riskerar att få stora konsekvenser och vissa företag riskerar att få svårt att bedriva sin verksamhet.

Det är för långtgående att alla näringsidkare i hela landet ska behöva ha kontanthantering. Däremot ser vi att banker har en viktig roll i att ta emot och tillhandahålla kontanter.

Vi vill ha kontantplikt för livsnödvändiga konsumtionsartiklar. Undantag mindre livsmedelsbutiker och mindre företag samt vissa tider på dygnet.

Vi ser att utan kontanter står vi oss slätt den dagen strömmen går eller våra betalsystem störs ut av illasinnade aktörer. Olika grupper i samhället har också svårt att rent praktiskt hantera eller förstå den nya tekniken. Därför är det viktigt att det fortfarande ska gå att använda kontanter i de flesta bemannade affärer.

Vi har inga sådana förslag i dagsläget.

KONSUMENTRÄTT

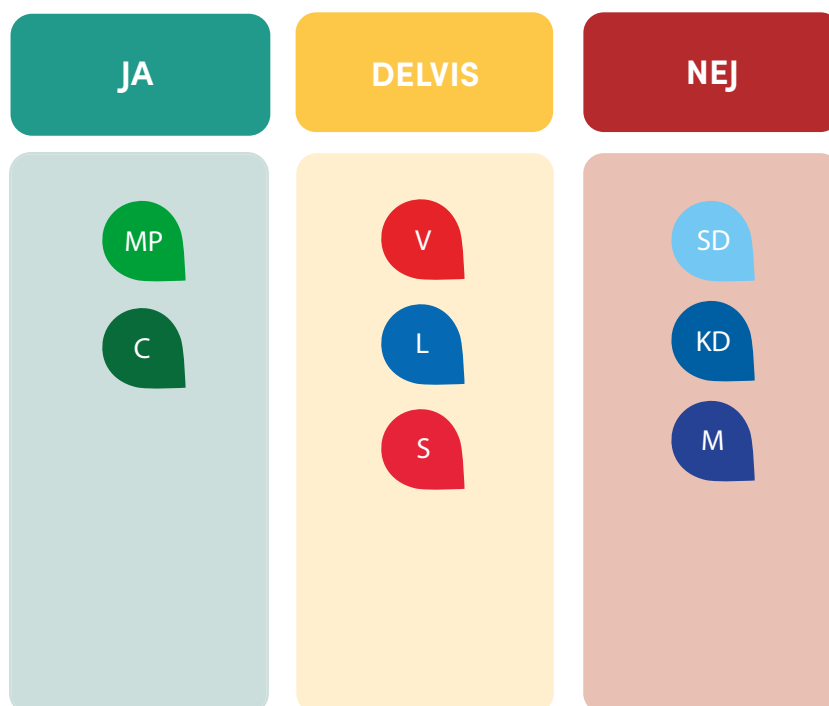
Konsumenträtt och hållbarhet går hand i hand. På marknaden florerar det många ohållbara produkter som inte är möjliga att laga. Hållbara produkter och varor är en vinst för både konsumenter och planeten.

Det finns många varor som har kort livslängd vilket tär på planetens resurser och blir långsiktigt dyrt för konsumenterna.

Ska det i lag bli obligatoriskt för tillverkare att ange förväntad livslängd på sina produkter (över ett visst värde)?

Partiernas svar

För att hålla nere koldioxidutsläppen måste vi förlänga användandet av produkter och öka återanvändning och materialåtervinning. Detta kräver politiska initiativ genom stärkt reglering. Initiativ från marknaden och konsumenter kan ta oss steg i rätt riktning men kommer att vara otillräckligt. Därför krävs lagstiftning kring relevanta produkters reparationsmöjligheter, hållbarhet och återanvändning. Vänsterpartiet vill även se ett förbud mot planerat åldrande av produkter.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen tog 2020 fram en strategi för cirkulär ekonomi där det finns ett antal förslag för att varors livslängd ska kunna förlängas genom ex. reparation. Det viktigaste är ju dock att konsumenterna har en lagstadgad rätt till längre reklamation vilket är varför regeringen antagit en ny konsumentköplag som gäller från 1 maj i år. Där förlängs den omvända bevisbördan från 6 månader till 2 år. Detta kommer underlätta för konsumenterna att med rätten på sin sida reklamera produkter och därmed öka incitamenten för företagen att skapa hållbara produk-

ter. Detta är bra för miljön och plånboken. Lagstadgade rättigheter ger mer handfasta verktyg åt konsumenten än en text om förväntad livslängd på en förpackning. Det pågår även ett arbete inom EU för ökad livslängd på produkter och där är vi socialdemokrater självklart aktiva i att driva på.

MP

Vi tror det vore bra med denna typ av märkning i den mån det är möjligt och är ett incitament för företagen att tillverka produkter som håller längre.

C

Centerpartiet vill att det ska kunna ställas krav på hållbarhet och att varor ska förses med information om förväntad livslängd. Vi anser att den cirkulära och biobaserade ekonomin växer genom innovation och investeringar i företag som möter kunders ökade krav på hållbarhet. Politiken spelar en viktig roll i att sätta villkoren för detta. Som konsument är det nästan omöjligt att ta reda på allt kring vad en vara innehåller eller hur den tillverkats. Därför måste krav ställas på produkters livslängd, energianvändning och återvinningsbarhet, så kallade ekodesignkrav, som innebär att producenten ska ta hänsyn till produktens totala miljöpåverkan redan i designstadiet. På så sätt kan hållbar konsumtion göras lättare, ge förbättrat resursutnyttjande och en minskad användning av skadliga kemikalier till exempel genom att en produkt enkelt kan lagas och inte behöver slängas bara för att en komponent går sönder.

L

Vi vill att vissa produkter med för kort livslängd inte ska kunna säljas alls. Exempelvis vill vi att konsumenterna ska kunna räkna med att deras varor håller längre än ett år – nästan oavsett vilken typ av vara det är. För bilar har branschen redan idag en standard på flera års nybilsgaranti.

SD

Vi har inte tyckt till i frågan.

KD

Vi har i dagsläget inte något sådant förslag.

M

Vi har inga sådana förslag i dagsläget.

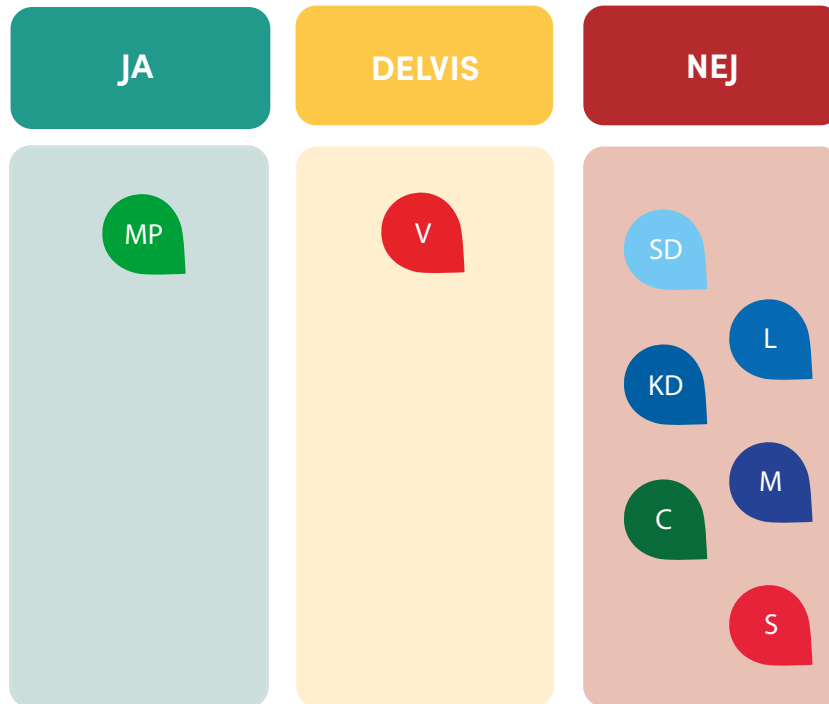
HÅLLBARA PLACERINGAR

Allt fler konsumenter blir medvetna om att pengarna på banken och i pensionsfonden påverkar klimatet och omställningen. Men det är svårt att göra ett hållbart val eftersom det är en djungel av information och grön målningen är utbredd.

Sverige är på väg att införa ett förbud mot utvinning av fossila bränslen och har åtagit sig att stoppa all offentlig finansiering av fossil verksamhet utanför landets gränser. Samtidigt fortsätter storbanker med hjälp av svenskarnas sparpengar att finansiera fossil verksamhet i andra länder, trots att det Internationella energirådet (IEA) slagit fast att expansionen omedelbart måste upphöra för att förhindra katastrofala klimatförändringar.

Anser ert parti att man bör förbjuda privata banker och finansaktörer i Sverige att finansiera företag och projekt som expanderar utvinningen av fossila bränslen?

Partiernas svar

V

Vi vill se över vilka regleringar som är möjliga att införa för banker och övriga finansaktörer för att förhindra investeringar i syfte att utvinna ny fossil energi.

S

Finansmarknaden har en viktig roll att spela i utvecklingen mot ett hållbart samhälle genom att säkerställa nödvändigt kapital i gröna investeringar. Och det måste bli enklare för konsumenter att välja hållbara investeringar. Det är viktigt att öka transparensen i sektorn och minska så kallad "green washing". Men vi vill inte införa den typ av förbud som nämns i frågan.

MP

Det är helt oacceptabelt att företag år 2022 fortfarande gör nyinvesteringar i fossila bränslen. Vi behöver minska användningen av fossila bränslen radikalt, att investera i ny utvinning borde vara helt otänkbart och bör därför heller inte vara tillåtet.

C

Centerpartiet vill se ett energisystem som är helt fossilfritt, samtidigt som vi måste se till att energiförsörjningen fungerar just nu. Sverige har alla möjligheter att bli världsledande i omställningen till en cirkulär ekonomi, men i stället för att förbjuda aktörer att investera i specifika energislag vill vi se en strategi som uppmuntrar en grön omställning med konkreta mål och som kopplas till ekonomiska styrmedel. Ett sådant förbud riskerar också att bli mycket svårt att genomföra i praktiken, eftersom tekniker för exempelvis flytande naturgas fungerar precis lika bra för flytande biogas, eller för att företag som levererar teknisk utrustning ofta gör det både till fossila och förnybara projekt. Ett förbud skulle alltså kunna slå direkt mot omställningen. Omställning kräver istället tydliga spelregler där de aktörer som satsar på en högre andel förnybart bränsle premieras för det. Vår vision är bland annat att transportsektorn, med vissa undantag, ska vara fossilfri år 2030 samt att all flygtrafik i Sverige ska vara fossilfritt år 2040. För att möjliggöra detta bör regelverk ses över och en branschkommission omgående tillsättas så att drivmedelsproduktion i större skala kan komma till stånd.

L

Vi ska stoppa vår användning av fossila bränslen. Det sker genom investeringar i ny teknik och skatter på den som släpper ut.

SD

Vi anser inte att det är rimligt att förbjuda det.

M

Vi har inga sådana förslag i dagsläget.

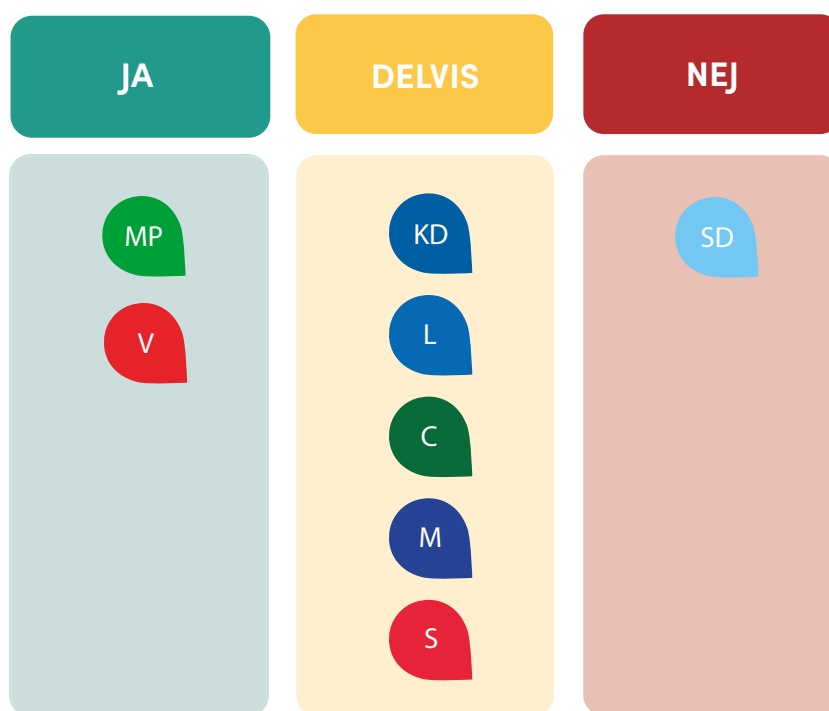
KEMIKALIER

Giftiga kemikalier är långlivade och har negativ inverkan på både människors hälsa och miljön. Det borde vara en självklarhet att konsumenter inte ska utsättas för skadliga kemikalier i sin vardag.

Hormonstörande ämnen påverkar utvecklingen av våra kroppar och stör vårt hormonsystem.

Anser ert parti att Sverige nationellt ska förbjuda misstänkt hormonstörande ämnen i konsumentprodukter?

Partiernas svar

Vi anser att försiktighetsprincipen ska gälla och har tex föreslagit förbud mot Bisfenol A samt förbud mot en rad andra ämnen som barn kommer i kontakt med.

Vi socialdemokrater anser det viktigt att Sverige aktivt verkar för en lagstiftning där miljön och människor skyddas från skadeverkningar av hormonstörande ämnen. Farliga ämnen sprids i miljön och i produkter som vi och våra barn kommer i kontakt med. Att minska mängden skadliga kemikalier och tungmetaller är en prioriterad miljöfråga för oss socialdemokrater. Nya kemikalier ska bara tillåtas om de är bevisat ofarliga. Kemikalier ska bytas ut mot mindre farliga alternativ. Särskilt viktigt är att minska miljö- och hälsoriskerna med ämnen som vi kommer i kontakt med i vår vardag - t.ex. i mat, dricksvatten, kosmetika, kläder, skor och leksaker. Speciellt i barnens miljöer. EU-kommissionen presenterade i oktober 2020 en ny kemikaliestrategi som innebär skärpningar av nuvarande regler och deras tillämpning. Strategin håller en hög ambitionsnivå och har tydliga svenska avtryck. Det gäller bland annat ambitionen att behandla farliga ämnen i grupp efter gemensamma egenskaper, och att lägga större

fokus på kemikalier i varor. Hormonstörande ämnen har en synnerligen allvarlig påverkan på människors hälsa samtidigt som användningen av dessa ökar i samhället. Denna utveckling kräver skyndsamma och kraftfulla åtgärder. När det gäller farliga ämnen så måste som sagt utfasningen snabbas på. Regeringen och ansvariga myndigheter arbetar kontinuerligt med att kartlägga förekomsten av farliga ämnen i produkter och varor och utifrån detta identifiera lämpliga åtgärder.

MP

Ja! Fler ämnen måste klassificeras som särskilt farliga i EU:s gemensamma lagstiftning och gruppvisa förbud måste till, det räcker inte med att förbjuda enskilda ämnen. Dessutom måste så kallade cocktaileffekter som uppkommer när flera olika ämnen blandas, regleras i lag.

C

Förbud och begränsningar av kemiska ämnen styrs i hög grad på EU-nivå. Därför vill vi se ordentliga skärpningar inom REACH, den europeiska kemikalielagstiftningen. Tack vare Centerpartiet har Sverige tidigare framgångsrikt drivit på för förbud av farliga ämnen i vanliga hushållsprodukter och det är något vi vill fortsätta med. En särskilt prioriterad grupp med ämnen som måste bort är de högfluorerande ämnena, PFAS. De är långlivade i naturen och misstänks vara cancerframkallande och hormonstörande för oss människor. Att få bort dessa från marknaden kräver skarp lagstiftning och insatser inom EU.

L

Ifall Livsmedelsverket eller annan expertmyndighet menar att det är direkt hälsovådliga ämnen är vi öppna för att begränsa användningen.

SD

Vi anser att kemikaliepolitiken ska vara baserad på vetenskap och vill därför låta forskare säga sitt innan vi förbjuder.

KD

KD tycker att försiktighetsprincipen, som finns med i miljöbalken och EU:s kemikalielagstiftning, ska följas. Det betyder att bara ämnen som har visats vara ofarliga ska få användas.

M

Hormonstörande ämnen bör självklart inte tillåtas men det är rimligt att det fastställs att de är hormonstörande innan de förbjuds.

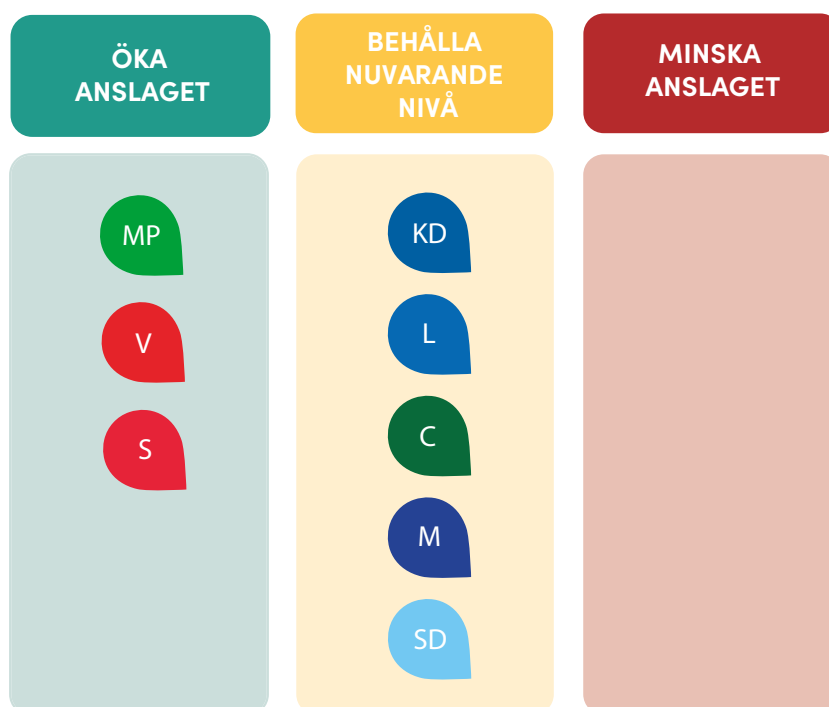
RESURSER TILL KONSUMENTPOLITIKEN

Konsumentpolitiken är en väldigt liten budgetpost i statens finanser – en dryg tiotusendel. Största delen går till Konsumentverket och andra med tillsyn över centrala delar av konsumenträtten, men det finns också ett anslag till konsumentorganisationer.

Konsumentpolitiken har för 2022 ca 170 miljoner kronor anslaget i stadsbudgeten, varav merparten går till myndighetsarbete (utgiftsområde 18).

Vad vill ert parti?

Partiernas svar

Vänsterpartiet vill att staten ska ta ett större ansvar för att stärka den kommunala konsumentvägledningen. Både genom att möjliggöra fler anställda och att tillhandahålla fortbildning.

Det är svårt att ge bindande utfästelser för kommande budgetar. Men vår ambition är att öka anslaget för att ge pengar till civilsamhällets organisationer och anslag för att öka tillgången till konsumentvägledning.

Miljöpartiet anser att konsumentfrågor är viktiga och vill bedriva en politik som på många sätt kopplar till konsumtion. Detta kommer kräva att vi utökar det totala belopp i budgeten som läggs på konsumentpolitik över tid.

C

För Centerpartiet är konsumentpolitik en viktig fråga. För oss är det också en bredare fråga än anslagen i utgiftsområde 18. Det är helt avgörande att beslutsfattare på alla nivåer ser till att lagar och regler värnar en långsiktigt hållbar utveckling och förenklar för konsumenterna att göra medvetna val. Därför måste vi se till att miljövärden, ändliga resurser och gemensamma tillgångar tillmäts sitt rätta värde, och tydliggörs för konsumenten.

SD

Vi anslog i vår egen budget 129 mnkr för att alla medborgare ska kunna ta del av lokal konsumentvägledning. Den satsningen finns dock inte med i den M-KD-SD budget som sedan antogs.

M

Konsumentpolitiken är viktig men skattemedlen är begränsade och prioriteringar måste därför göras. I dagsläget är vår uppfattning att skattemedlen behövs mer på andra håll, till exempel för en minskad brottslighet, för att få fler i arbete och en förbättrad välfärd.

PARTIERNAS EGNA FÖRSLAG

Är det något eller några specifika konsumentpolitiska förslag som ert parti kommer att driva efter valet om ni kommer i regeringsställning?

Partiernas svar

V

Vänsterpartiet ser att alla människor i dag inte har möjligheten att göra rationella och genomtänkta konsumtionsval, och därför behövs det både stöd till enskilda individer och ett tydligt regelverk. Tillgången till konsumentvägledning i hela landet behöver stärkas. Regelverket kring snabbblån och krediter behöver skärpas så att färre hamnar i överskuldssättning.

S

Vi vill fortsätta arbeta för en lagstiftning som skyddar konsumenterna och miljön. Bedragare ska möta straff, företag ska följa lagstiftningen och konsumenterna ska ha både lagliga rättigheter att luta sig mot samt stöd. Stödet ska komma från konsumentvägledningen i form av förebyggande arbete och av Budget- och skuldrådgivningen när ekonomin blir ohållbar. Konkreta exempel: Öka pengarna till civilsamhällets organisationer på området + pengar till lokal eller regional konsumentvägledning. Öka tryggheten i lagstiftningen vid köp av levande djur så djuren inte hamnar i kläm vid tvister.

MP

Miljöpartiet vill fortsätta utvecklingen av en ekonomi där vi återbrukar, återvinner och delar saker med varandra. Det är inte hållbart att ha ett system som bygger på slit och släng. Vi vill därför ha en giftfri cirkulär ekonomi där produkter designas för att hålla länge och är möjliga att reparera. Vi vill stärka konsumentskyddet och miljömärkningen och göra det lönsamt för människor att dela och återanvända produkter. Vi vill införa ett förbud mot planerat åldrande av produkter.

C

Vi kommer driva på för ett antal olika förslag. Bland annat vill vi att det ska införas tydliga märkningar som anger om produkter är miljövänliga eller ej. Vi vill också införa en nationell spårjournal likt den för spel som konsumenterna kan använda för att inte ta nya krediter. Vi vill även ändra så att den som har en vara med kvitto har reklamationsrätt istället för den som köpte varan från början. Vi vill dessutom inkludera mindre företag i konsumentskyddet vid telefonförsäljning.

L

Liberalerna anser att konsumenters integritetsskydd behöver förstärkas. Lagstiftningen behöver förtydligas så att konsumenterna får ett fullgott skydd för sina personuppgifter vid näthandel. Företag behöver givetvis kunna spara uppgifter om sina kunder, men det behövs ett starkare skydd vad gäller vilken typ av uppgifter som får sparas och

hur länge detta får ske utan att konsumenten förnyar sitt medgivande. Vi anser att lagstiftningen behöver skärpas så att konsumenter får tydligare insyn i vilka uppgifter om dem som lagras, och hur den används. De behöver också få bättre möjlighet att få dem raderade i samband med att de säger upp tjänsten i fråga. Särskilt viktigt är detta när det gäller integritetskänslig information som innehåll i e-post och meddelanden på sociala nätverk

SD

Vi vill ta krafttag mot överskuldssättning. Det är ett stort problem för den enskilde och dennes familj. Det kostar samhället 30 – 50 miljarder varje år. Skuldberget växer och därför krävs krafttag. Vi har lanserat ett åtgärdsprogram på 20 punkter mot överskuldssättning.

KD

Något som vi särskilt kommer driva är att motverka de stora prisökningarna på el, diesel och insatsvaror som slår hårt mot konsumenterna.

M

Moderaterna har en omfattande konsumentpolitik om bland annat skuldrådgivning, skuldsanering och åtgärder mot överskuldssättning som vi driver i riksdagen idag och som vi kommer att fortsätta driva.

Sveriges Konsumenter är en oberoende ideell organisation som arbetar för ökad konsumentmakt. Vi verkar för alla konsumenters självklara rätt till skydd, inflytande och möjlighet att göra medvetna och hållbara val. Organisationen arbetar brett med konsumentfrågor, men lägger också särskilt fokus vid frågor som rör livsmedel, banktjänster, tillgänglighet, integritet på nätet och hållbar konsumtion. Bakomvår organisation står 19 medlemsorganisationer.

Vi driver frågor både nationellt, inom EU och globalt och är medlem i den europeiska konsumentorganisationen BEUC, i Consumers International och i organisationen ANEC, konsumentrösten i standardisering. Vi ger ut den oberoende och reklamfria tidningen Råd & Rön och driver på uppdrag av kommuner rådgivande konsumentvägledning.

Postadress: Kabyssgatan 4D, Stockholm

Besöksadress: Hammarbybacken 27, 120 30 Stockholm

Telefon 08-674 43 00

info@sverigeskonsumenter.se

www.sverigeskonsumenter.se